

بهداشت عمومی

کتاب جامع

بهداشت عمومی

ویراست چهارم، جلد دوم

طب دانشی است که با وسایل آن می‌توان بر کیفیات تن آدمی آگاهی یافت و هدف آن حفظ تندرستی در زمان سلامت و بازگرداندن آن به هنگام بیماری است.
این سینا | قانون در طب |

دکتر حسین حاتمی، دکتر سید منصور رضوی،
دکتر حسن افتخار اردبیلی، دکتر خروشت مجلسی،
دکتر محسن سیدنوزادی، دکتر محمدجواد بریزاده

دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، دانشکده بهداشت و ایمنی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمانشاه

با همکاری :

اساتید دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور

کتاب جامع بهداشت عمومی (جلد دوم)

ویرایش چهارم

تألیف: دکتر حسین حاتمی، دکتر سیدمنصور رضوی، دکتر حسن افتخار اردبیلی، دکتر فرشته مجلسی، دکتر محسن سیدنوزادی، دکتر سید محمدجواد پریزاده و دیگران
نویسنده مسئول: دکتر حسین حاتمی

فروست: ۱۶۵۵

ناشر: کتاب ارجمند

مدیر هنری: احسان ارجمند

سرپرست تولید: مسد آرین

ناظر چاپ: سعید خانکلو

چاپ: نقش نیزار، محافل سیدین

چاپ اول، تیرماه ۱۳۹۸، ۵۵۰ نسخه

شابک جلد دوم: ۹۷۸-۶۰۰-۲۰۰-۱۹۶۶-۶

شابک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۲۰۰-۸۹۴۷-۶

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف، ناشر، نشر یا پخش غیرمجاز کند، پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

www.arjmandpub.com

عنوان و نام پدیدآور: کتاب جامع بهداشت عمومی / حسین حاتمی... (و دیگران)؛ با همکاری اساتید دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور.

مشخصات نشر: تهران: کتاب ارجمند، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۳ جلد. جلد دوم: ۱۰۹۲ ص. وزیری

شابک جلد دوم: ۹۷۸-۶۰۰-۲۰۰-۱۹۶۶-۶

شابک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۲۰۰-۸۹۴۷-۶

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

تألیف حسین حاتمی و همکاران

موضوع: بهداشت همگانی - public health

پزشکی پیشگیری - preventive medicine

بهداشت همگانی - ایران - public health-Iran

پزشکی پیشگیری - ایران - preventive medicine - Iran

شناسه افزوده: حاتمی، حسین، ۱۳۳۱-

ایران. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

Iran. Ministry of Health and Medical Education

رده‌بندی کنگره: RA۴۲۷/۲/۵۲ ۱۳۹۸

رده‌بندی دیویی: ۳۶۲/۱

شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۵۶۷۷۹

مرکز پخش: انتشارات ارجمند

دفتر مرکزی: تهران بلوار کشاورز، بین خ کارگر ۱۶، پلاک ۲۹۲، تلفن: ۸۹۸۲۰۴۰

شعبه مشهد: ابتدای احمدآباد، پاساژ امیر، انتشارات مشهد، تلفن: ۵۱-۳۸۴۴۱۰۱۶

شعبه رشت: خ نامجو، روبروی ورزشگاه عضدی، تلفن: ۰۱۳-۳۳۳۳۷۶

شعبه بابل: خ گنج افروز، پاساژ گنج افروز، تلفن: ۰۱۱-۳۲۲۰۷۷۶

شعبه ساری: بیمارستان امام، روبروی ریاست تلفن: ۰۹۱۱-۸۰۱۰۰۰۰

شعبه کرمانشاه: خ مدرس، پشت پاساژ سعید، کتابفروشی دانشمند تلفن: ۰۸۳-۳۷۲۰۰۰۰۰

بها: ۱۲۰۰۰۰ تومان

بهای دوره سه جلد: ۳۷۰۰۰۰ تومان

با ارسال پیامک به شماره ۰۲۱۸۸۹۸۲۰۴۰ در جریان تازه‌های نشر ما قرار بگیرید:

ارسال عدد ۱: دریافت تازه‌های نشر پزشکی به صورت پیامک

ارسال عدد ۲: دریافت تازه‌های نشر روان‌شناسی به صورت پیامک

ارسال ایمیل: دریافت خبرنامه الکترونیکی انتشارات ارجمند به صورت ایمیل

به‌منظور رفاه حال دانشجویان عزیز، کلیه هزینه‌های مربوط به آماده‌سازی کتاب تا آغاز تهیه فیلم و زینک (تایپ، ویرایش صفحه‌آرایی، حق تألیف و ...) را به‌حساب نیاورده، به‌عنوان غنچه‌ای ناقابل، تقدیم ساحت مقدس علم نموده‌ایم و مدیر محترم انتشارات ارجمند جناب آقای دکتر محسن ارجمند نیز با کمال تواضع با مؤلفین کتاب هماهنگ شده، به حداقل بهره قناعت نموده‌اند تا کتاب به

مقدمه ویراست چهارم (سال ۱۳۹۸)

اَللّٰهُمَّ وَفَّقْنَا لِمَا تُحِبُّ وَ تَرْضٰی (دعای حکیم جرجانی در آغاز کتاب ششم ذخیره خوارزمشاهی)

در فاصله بین انتشار ویراست سوم و چهارم کتاب حاضر (۹۸-۱۳۹۱) حوادث و سوانحی در سطح جهان، منطقه و کشور، رخ داده و سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و حتی معنوی جوامع را تحت تاثیر قرار داده است؛ به طوری که اشغال بخش‌هایی از کشور عراق و سوریه توسط گروه مرتجع، متعصب و دست‌نشانده *داعش* و به راه انداختن جنگ مذهب علیه مذهب، باعث مرگ، مصدومیت و آوارگی عده کثیری از ساکنین مناطق اشغالی و وقوع طغیان‌ها و همه‌گیری‌های بسیاری از بیماری‌های عفونی در بین آنان گردیده و امنیت منطقه را بر هم زده است. ضمناً جنگ عربستان علیه یمن، علاوه بر ایجاد ناامنی و نسل‌کشی و تحمیل فقر و گرسنگی و بیماری‌های ناشی از آن باعث وقوع بررقت‌ترین همه‌گیری وبا در سال ۲۰۱۷ میلادی و تکرار آن در سال ۲۰۱۹ و همچنین همه‌گیری دیفت‌تری و بسیاری از بیماری‌های ناشی دیگر شده است و بلایای طبیعی نظیر خشکسالی در اغلب استان‌های ایران، زلزله‌های مکرر در غرب کشور و سیل مهیب، مخرب و کم سابقه فروردین ماه ۱۳۹۸ در برخی از استان‌ها تمامی حیطه‌های سلامت مردم را تحت تاثیر قرار داده است و هرچند انتشار نوپیدیدی بیماری ناشی از ویروس Zika و ابولا به کشور ما گسترش نیافته است ولی پدیدگی بیماری ناشی از کرونا ویروس عامل MERS که از کشور عربستان، آغاز شده است در ایران نیز واردی را این بیماری را به بار آورده است و آلودگی هوای بعضی از کلان‌شهرهای کشور، باعث افزایش میزان بروز بیماری‌ها و تنفسی و گاهی تعطیلی مدارس و ادارات گردیده است. از طرفی با تلاش سربازان و سرداران نظام بهداشتی کشور، از میزان بروز و شیوع بسیاری از بیماری‌های عفونی و از جمله بیماری سل، کاسته شده و طبق گزارش WHO بیماری مالاریا به مرحله حذف رسیده و با گنجاندن واکسن هموفیلوس آنفلوآنزای تایپ b به عنوان یکی از اجزای واکسن پنتا به واکسن‌های اجباری کشوری و برنامه گسترش ایمن‌سازی، از میزان موارد مرگ و عوارض ناشی از این بیماری در سنین کمتر از ۴ سالگی، کاسته شده است.

موضوع مهم دیگری که ذکر آن در این مقدمه، ضروری به نظر می‌رسد این است که استقبال کم‌نظیر اساتید و دانشجویان عزیز دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور از چاپ‌های قبلی کتاب از یک سو و اقدام هیئت‌های امتحنه (علوم پایه پزشکی، دندانپزشکی، پیراپزشکی، پرستاری، مامایی، اپیدمیولوژی، اکولوژی انسانی، آموزش بهداشت، پدافند غیرعامل در نظام سلامت، سلامت سالمندی، مدیریت سلامت، ایمنی و محیط زیست و ...) در خصوص انتخاب این کتاب به عنوان منبع درسی و آزمون‌ها از سوی دیگر بر احساس مسئولیت نویسنده مسئول، سرویراستاران و مولفین مباحث مختلف کتاب، افزوده و باعث شده است به طور جدی به بازنگری و حذف و اضافات لازم بپردازند و در ویراست چهارم، بیست مبحث (گفتار) جدید به مباحث مندرج در ویراست سوم، بیفزایند.

در ویراست چهارم کتاب بسیاری از مباحث پیشین، کاملاً بازنگری شده و مطالب جدیدی به مباحث قبلی افزوده گردیده و بیش از ۸۰۰ صفحه به صفحات چاپ‌های پیشین، کتاب اضافه شده است و این در حالی است که

نسخه چاپی ویراست سوم کاملاً نایاب گردیده و با توجه به تغییرات اساسی مورد اشاره، نسخه الکترونیکی تعبیه شده در سایت گوگل و شبکه‌های اجتماعی نیز جوابگوی نیاز فعلی نمی‌باشد و لذا بار دیگر در آغاز سال ۱۳۹۸ با جلب موافقت مدیر محترم انتشارات ارجمند، استاد عالیقدر، جناب آقای دکتر ارجمند، ویراست چهارم کتاب که حاصل زحمات شش ساله اخیر است را در طبق اخلاص گذاشته بار دیگر تقدیم شما اندیشمندان مینمایم و از محضر مبارکتان خواستار همکاری و ارائه پیشنهادهای سازنده در راستای تکمیل و بهینه سازی مباحث مختلف این کتاب که با استعانت الهی به یک کتاب درسی ملی تبدیل شده است، می‌باشیم.

تغییرات عمده در چاپ جدید کتاب، شامل بازنگری و حذف و اضافات در تمامی مباحثی که نیاز به بازنگری در آنها احساس می‌شد، تغییر محتوا و نویسندگان بعضی از مباحث، بازنگری مباحثی که نویسنده آنها وفات یافته و اندر دترس نبوده، توسط دیگر مولفین و اضافه کردن بیست گفتار جدید به فصول چهارده‌گانه کتاب، بر سبب نیازهای آموزشی فعلی می‌باشد که امید است نظر اساتید و فراگیران محترم دروس مرتبط را تامین و موجبات رضایت حقه‌الی را فراهم کند.

مباحث جدید در چاپ چهارم کتاب

- مراقبت‌های اولیه تدوین شده توسط تیم ملی سلامت: تجربه جمهوری اسلامی ایران
- آشنایی با فعالیت‌های انجمن‌های تخصصی ایران
- تکنولوژی آموزشی در حوزه سلامت
- مدیریت پساندهای خطرناک
- سم‌شناسی محیط
- سیاست‌های کلی سلامت و جایگاه آن در راهبری نظام سلامت
- مفاهیم و کاربردهای اپیدمیولوژی مدیریتی
- اپیدمیولوژی اجتماعی
- اصول، مبانی و کلیات اپیدمیولوژی و کنترل بیماری‌های عفونی
- اپیدمیولوژی و کنترل کلرا
- مسائل بهداشتی در سوانح و حوادث
- اپیدمیولوژی سوانح ترافیکی
- ویژگی‌های اپیدمیولوژیک پشه‌های آندس و برخی از بیماری‌های منتقله از طریق آن‌ها
- رشد و تکامل نوجوانان و جوانان
- بیماری‌های نوپدید و اهمیت بهداشتی آن‌ها در دوران بارداری و شیردهی
- ایمنی بیمار، اشتباهات رایج و راه‌های پیشگیری آن
- ارزیابی فناوری سلامت
- توانمندسازی جامعه برای پژوهش‌های سلامت
- اجتماعی شدن نظام سلامت
- راهنمای سلامت عمومی

- جایگزینی کامل مبحث؛ سیمای سلامت در جهان و ایران، * اصول، مبانی و کلیات بهداشت حرفه‌ای، * ایمنی شیمیایی ...
- بازنگری کامل و حذف و اضافات تمامی مباحثی که نیاز به بازنگری داشتند.

معرفی محتوای فصول مختلف کتاب

الف: توجه به محتوای برنامه‌های آموزشی رشته‌ها و گرایش‌های مختلف بهداشت، دکترای حرفه‌ای و پیراپزشکی در دانشگاه‌های کشور و جهان

کتاب حاضر شامل ۱۴ فصل، ۱۳۷ گفتار و ۱ پیوست است که در سه جلد و ۳۳۵۰ صفحه با جلب همکاری جمعی از اساتید محترم علوم پایه و بالینی کشور، تالیف گردیده و سعی شده است با توجه به آخرین بازنگری‌های برنامه‌های مدوز تحصیلی (Curriculums) رشته‌ها و گرایش‌های مختلف موجود در دانشگاه‌های علوم پزشکی، آزاد، پیام نور و محتوای برنامه‌های درسی بهداشت عمومی دانشگاه‌های معتبر جهان، مباحث مورد نیاز به عنوان منبع درسی و از آن‌ها دیرط، در آن گنجانده شود و به همین دلیل در ویراست‌های دوم، و سوم کتاب، چندین گفتار نوین و در ویراست فنی، به بحث جدید دیگر به مباحث اولیه، افزوده شده است.

ب: توجه به ابعاد چهارگانه سلامت:

اقدام لازم و مفید دیگری که در شکل گیر کتاب، به شکل گیری کامل بعدی کتاب، صورت گرفت این بود که سعی شد محتوای فصول و گفتارهای مختلف، براساس ابعاد چهارگانه سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی، تدوین گردد تا اهداف اصلی بهداشت عمومی را هرچه گسترده‌تر، تأمین نماید و لذا هرچند در بعضی از موارد، وجوه مشترکی بین این حیطه‌ها وجود دارد و تفکیک دقیق بُعد جسمی اجتماعی و اجتماعی از روانی را با اشکال مواجه می‌کند ولی با این وجود مثال‌های زیر می‌تواند شاهد این مدعا باشد که در این کتاب به ابعاد چهارگانه سلامت، پرداخته شده است:

۱- بُعد سلامت جسمی

در فصل اول؛ به کلیات بهداشت عمومی (گ ۱) و بهداشت عمومی از دیدگاه پزشکی نیاکان (گ ۲)، در فصل دوم؛ به موضوع سلامت و بیماری (گ ۱)، ژنتیک و سلامت (گ ۲)، بهداشت برای همه و مراقبت‌های بهداشتی اولیه (گ ۳)، مراقبت‌های اولیه تا پوشش همگانی سلامت (گ ۴)، گذار سلامت (گ ۱۲۸) و خطرات تهدیدکننده سلامت (گ ۶)، در فصل چهارم؛ طی گفتارهای چهارده‌گانه تحت عنوان: کلیات بهداشت محیط، بهداشت آب، بهداشت فاضلاب، مدیریت زباله‌های شهری، آلودگی هوا و اثرات آن، آلودگی صوتی، عفونت‌های بیمارستانی، عفونت‌زدایی در پزشکی، بهداشت مواد غذایی، نقش تغذیه در سلامت و بیماری، تصفیه آب، مدیریت پسماندهای خطرناک، سم‌شناسی محیط و آلاینده‌های نوپدید در محیط زیست، در فصل پنجم؛ طی گفتارهای ششگانه تحت عنوان: اصول و مبانی بهداشت حرفه‌ای، ایمنی کار، ایمنی شیمیایی، سلامت کارکنان حرفه‌های

پزشکی و بهداشت، اصول ارگونومی و ارزیابی ریسک مواد شیمیایی در تماس‌های شغلی، در فصل ششم؛ تحت عنوان: بهداشت دهان و دندان و کنترل عفونت در دندانپزشکی، در فصل هشتم؛ طی ۱۲ گفتار از ۱۵ گفتار، تحت عنوان: کلیات اپیدمیولوژی، مبانی و اصول اپیدمیولوژی، مراقبت (چهار گفتار)، سطوح پیشگیری، طراحی مطالعات مختلف (چهار گفتار)، بررسی و کنترل همه‌گیری‌ها و بررسی تجمع‌ها، در فصل نهم؛ طی ۲۰ گفتار از ۲۵ گفتار، تحت عنوان: اصول و مبانی اپیدمیولوژی و کنترل بیماری‌های عفونی، اپیدمیولوژی و کنترل بیماری‌های عفونی مهمی نظیر: سرخک، سرخجه، اوریون، دیفتری، کزاز، سیاه سرفه، سل، هیپاتیت‌های ویروسی، هاری، کلا، جذام، تب مالت، مالاریا، HIV/AIDS، بیماری‌های اسهالی، بیماری‌های تنفسی، نوپیدی و بازپیدی، دفاع بیولوژیک، آنفلوآنزا، پزشکی جغرافیایی (پانزده گفتار)، پیشگیری و کنترل کمبود ید، بیماری‌های غیرواگیر و بیماری‌های مادرزادی، در فصل دهم؛ تحت عنوان: ایمنسازی و ارزیابی برنامه ایمنسازی ... به بُعد جسمی، پرداخته شده است.

۲- بُعد سلامت روانی

در فصل دهم؛ طور مستقیم به کلیات بهداشت روان (گ ۱)، سلامت روان در جهان و ایران (گ ۲)، مشکلات روانپزشکی در کودکان و نوجوانان (گ ۳)، بزهکاری (گ ۴)، اعتیاد (گ ۵)، خودکشی (گ ۶)، در فصل چهاردهم؛ روانشناسی سلامت (گ ۱۲)، در متن بعضی از فصول دیگر؛ نیز به طور غیرمستقیم به بُعد سلامت روانی، پرداخته شده است.

۳- بُعد سلامت اجتماعی

در فصل چهاردهم؛ تحت عنوان: عواما، اجتماعی سلامت (گ ۱۱)، اجتماعی شدن سلامت (گ ۱۰)، توانمندسازی جامعه (گ ۹)، سلامت و سیاست (گ ۴)، در گاه‌های بهداشتی در سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی (گ ۱)، حقوق بهداشتی (گ ۲)، ایمنی بیمار (گ ۳)، ارزیابی نقادانه (گ ۵)، ترجمان دانش (گ ۸)، راهنمای سلامت عمومی (گ ۱۲)، و آشنایی با پزشک خانواده (گ ۱۰)، در فصل دوم؛ سیمای سلامت در جهان و ایران (گ ۷)، آشنایی با فعالیت‌های سازمان بهزیستی (گ ۹)، آشنایی با فزاینده، انستیتو پاستور ایران (گ ۱۰)، آشنایی با فعالیت‌های جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران (گ ۱۱)، آشنایی با فعالیت‌های سازمان‌های فراملی (گ ۱۲)، در فصل سوم؛ تحت عنوان: آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت (گ ۱)، مبانی ارتباطات بین فردی (گ ۲)، مشاوره سلامت (گ ۳) و تکنولوژی آموزش در حوزه سلامت (گ ۲)، در فصل هفتم؛ تحت عنوان: مدیریت و برنامه ریزی تندرستی (گ ۱)، اقتصاد بهداشت (گ ۲)، اصلاح بخش سلامت (گ ۳)، مدیریت کیفیت و هزینه در سلامت و درمان (گ ۴) و سیاست‌های کلی سلامت و جایگاه آن در راهبری نظام سلامت (گ ۵) و فصل هشتم؛ تحت عنوان: مفاهیم و کاربردهای اپیدمیولوژی مدیریتی (گ ۱۴) و اپیدمیولوژی اجتماعی (گ ۱۵) و در فصل نهم؛ تحت عنوان: بهداشت سفر (گ ۱۳) و مسائل بهداشتی در سوانح و بلایا (گ ۱۹)، و در فصل دهم؛ تحت عنوان: ایمنسازی (گ ۱)، مقررات بهداشت بین‌الملل (گ ۲) و ارزیابی برنامه ایمنسازی (گ ۳)، در فصل یازدهم؛ تحت عنوان: بهداشت خانواده و روند تغییرات شاخص‌های آن (گ ۱)، بهداشت پیش از ازدواج (گ ۲)، جمعیت‌شناسی پزشکی (گ ۳)، تنظیم خانواده (گ ۴)، امور جنسی و بهداشت جنسی در انسان (گ ۵)، روش‌های پیشگیری از بارداری (گ ۶)، مشاوره قبل از حاملگی (گ ۷)، تغذیه دوران بارداری و شیردهی (گ ۸)، سلامت مادران (گ ۹)، بهداشت

باروری (گ ۱۰)، زایمان طبیعی (گ ۱۱)، ویژگی‌های نوزاد سالم (گ ۱۲)، نوزاد آسیب پذیر (گ ۱۳)، برنامه‌های کشوری مراقبت از نوزادان (گ ۱۴)، تغذیه با شیر مادر (گ ۱۵)، تغذیه شیرخواران (گ ۱۶)، تغذیه با شیر خشک (گ ۱۷)، رشد و نمو کودکان (گ ۱۸)، بهداشت مدارس (گ ۱۹)، بهداشت بلوغ و نوجوانی (گ ۲۰)، بهداشت سالمندان (گ ۲۱)، نقش همسران، خانواده و ارتباطات در اعتلای سلامت فردی (گ ۲۲)، رشد و تکامل نوجوانان و جوانان (گ ۲۳)، پیشگیری و کنترل اضافه وزن کودکان و نوجوانان (گ ۲۴)، بیماری‌های نوپدید و اهمیت بهداشتی آن‌ها در دوران بارداری و شیردهی (گ ۲۵)، در فصل سیزدهم؛ تحت عنوان: تماس با جامعه (گ ۱) و تماس زودرس با بیمار (گ ۲) به طور مستقیم و غیرمستقیم به بُعد اجتماعی سلامت، پرداخته‌ایم.

۴- بُعد سلامت معنوی

در فصل چهاردهم؛ تحت عنوان: معنویت و سلامت (گ ۱۴)، به طور مستقیم و در متن فصول و گفتارهای دیگر با برداشتی از شیوه نگارشی ادبیات توحیدی که در دایره‌المعارف‌های پزشکی نیاکان و بویژه، مکتوبات دانشمندان عارفانه چون ابن‌سینا، اهل‌بیت و حکیم جرجانی به فراوانی یافت می‌شود اشاراتی به بُعد معنوی نیز شده است.

مالکیت معنوی کتاب حاضر

همانگونه که در سال ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ در "تیا دبیران" کتب خلاصه مقالات اولین و دومین کنگره ملی بهداشت عمومی و طب پیشگیری دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه نیز درج شده است؛ لزوم تألیف کتاب جامع بهداشت عمومی <https://sites.google.com/site/kermanshah-hepatitis/public-health-congress> از سال ۱۳۷۸ در جلسات مختلف هیئت ممکنه بهداشت عمومی (سام روی جلد)، مطرح و ضمن دعوت به همکاری از حدود ۶۰ نفر از اعضاء هیئت علمی بعضی از دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور و جمع آوری فایل‌های الکترونیکی و مکتوب و حتی تایپ نشده آنان، مسئولیت تألیف برخی از محتوای مرتبط با اپیدمیولوژی و کنترل بیماری‌های عفونی، پزشکی نیاکان، پزشکی جغرافیایی و چند مبحث دیگر با افتخار و رضایتی، تدوین مطالب و آماده سازی فایل‌های نهایی به منظور چاپ کتاب و تعبیه آن در سایت HBI معاونت تحصیلات و فناوری وزارت متبوع و نهایتاً مکاتبات لازم با وزارت ارشاد، کتابخانه ملی و ... بر عهده اینجانب گذاشته شد. همه این توفیقات، به عنوان نویسنده مسئول، به یاری خداوند یکتا در فرصت‌هایی که در ساعات اداری پیش می‌آمد و نیز در روزهای تعطیل و در ساعاتی که در منزل به سر می‌بردم، بدون استفاده از مرخصی‌های استحقاقی، تا پایان سال ۱۳۸۲ که هنوز عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه بودم حاصل گردید و لذا هرچند اقدامات انجام شده در قالب هیچ طرح و پروژه‌ای گنجانده نشد و هیچگونه هزینه‌ای هم به آن دانشگاه، تحمیل نگردید، ولی با عنایت به این که برای تایپ بعضی از مباحث و ویراستاری ادبی برخی دیگر، از وجود بعضی از پرسنل بیمارستان سینای کرمانشاه، استفاده نموده و در آن مقطع زمانی، عضو هیئت علمی تمام وقت آن دانشگاه بودم، جا داشت اگر توفیق بیشتری برای ادامه خدمت داوطلبانه، دست می‌داد، اولین ویراست کتاب حاضر به نام دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، به زیور طبع، آراسته می‌شد ولی با انتقال اینجانب به دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، بدون

هیچگونه الزام و اجباری این توفیق در سال ۱۳۸۳ نصیب دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی گردید! و در آن دانشکده نیز ضمن جلب ادامه همکاری نویسندگان مباحث مندرج در ویراست اول، با دعوت به همکاری از محضر ده‌ها نفر دیگر از اعضاء هیئت علمی سایر دانشگاه‌ها و بدون گنجانیدن در قالب طرح و پروژه‌ای درآمدزا و صرفاً به عنوان تداوم همان کار جهادی‌ای که در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، آغاز شده بود، سیر پویا و تکاملی کتاب طی شد و ویراست دوم و سوم نیز در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۱ منتشر گردید ...

اینک که کتاب جامع بهداشت عمومی، به یاری حق تعالی و همت والای جمعی از اساتید دانشگاه‌ها به ویراست چهارم رسیده است، به منظور رعایت موازین اولیه اخلاق در پژوهش، و ارج نهادن بر مالکیت معنوی آثار علمی و هنری، گواهی می‌شود؛ دانشگاه‌های علوم پزشکی کرمانشاه (۸۲-۱۳۷۸) و علوم پزشکی شهید بهشتی (۹۸-۱۳۸۳)، که بستر چنین فعالیت‌هایی در آن‌ها گسترده شده است و تمامی مولفین مباحث مختلف، در مالکیت معنوی کتاب حاضر، سهیم هستند و کسانی که نام آن‌ها روی جلد و در شناسنامه کتاب، درج شده است نیز به نسبت نقش‌شان که داشته و زحمات احتمالی که متحمل شده‌اند، در پیشگاه الهی، ماجور خواهند بود.

فرصت مغتنم مانده؛ از اعضاء محترم هیئت‌های ممکنه مقاطع مختلف تحصیلات تکمیلی و بویژه Ph.D، دکترای پژوهش، معارف ارشد گرایش‌های بهداشتی، مامایی، پیراپزشکی، MPH و ... که کتاب حاضر را با کمال فروتنی، به عنوان منم درسی و آزمون‌های مختلف، برگزیده‌اند، تشکر نموده دست نیاز به سوی رهنمودها و همکاری‌های آنان دراز کرده به عضو سازشان معروض داریم که این کتاب حاصل فعالیت جهادی بیش از یکصد و پنجاه نفر از شما اساتید گرامی است که نه در قالب پروژه‌ای انتفاعی و نه قرارداد دریافت حق التالیف، با عشقی وافر و احساس وظیفه به رشته تحریر آمده‌اند و مدیریت محترم انتشارات ارجمند نیز به جای پرداخت حق التالیف به مولفین و دست‌اندرکاران تدوین کتاب، در قیمت‌گذاری کتاب نهایت تخفیف، قناعت و انصاف را مبذول داشته، از طرفی کتاب را با چاپ و صحافی مرغوب، با بهترین قیمت ممکن، در اختیار علاقمندان قرار داده و از طرف دیگر با تعبیه آن در برخی از سایت‌های اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی، به منظور استفاده بی‌قید و شرط همگان، موافقت کرده‌اند، که بدینوسیله از اقدام فرهنگی عام‌المنفعه و دست‌پسندانه آنان تشکر می‌گردد. دعای خیر دانشجویان عزیزی که سیاست‌گذاران، و سرنوشت سازان بهداشت این مملکت را بر عهده می‌گیرند و سستند بدرقه راهتان باد ...

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

خداوند!! ای پروردگار قادر متعال! و ای آن که همیشه و در همه جا حاضر و ناظر و

شنا و بینیایی! به من و گروم این عبادت ناقابل را قابل کن و از ما بپذیر ...

«قرآن، بقره، ۱۲۲»

چهارشنبه، ۱۴ فروردین ماه ۱۳۹۸

مصادف با عید سعید مبعث پیامبر اکرم (ص)

استاد و مدیر دوره‌های عالی بهداشت عمومی (MPH)

دکتر حسین حاتمی

فهرست مطالب کتاب جامع بهداشت عمومی (جلد دوم)

صفحه	گفتار	نویسنده	عنوان
فصل هشتم / اصول و کاربردهای اپیدمیولوژی			
۱۰۲۲	۱	دکتر محسن جانقربانی	کلیات اپیدمیولوژی
۱۰۳۸	۲	دکتر ناصری، دکتر صباغیان	مروری بر واژه‌های رایج در بهداشت عمومی
۱۰۶۸	۳	دکتر حمید سوری	مبانی و اصول اپیدمیولوژی
۱۱۳۸	۴	دکتر آیت احمدی دکتر سیدرضا مجدزاده	نظام مراقبت و گزارش دهی
۱۱۶۰	۵	دکتر شاکر سالاری	مراقبت بیمارها
۱۱۸۰	۶	دکتر سیدمحسن زهرانی	وضعیت موجود نظیر مراقبت بیماری‌های واگیر
۱۱۸۶	۷	دکتر پروین یاوری، دکتر سیما مسعودی	سطوح پیشگیری
۱۲۱۲	۸	دکتر محسن جانقربانی	طراحی مطالعه مشاهده‌ای (مطالعات هم‌گروهی)
۱۲۲۸	۹	دکتر محسن جانقربانی	طراحی مطالعه مشاهده‌ای (مطالعات مقطعی)
۱۲۴۸	۱۰	دکتر حسن جانقربانی	طراحی یک تجربه (کارآزمایی‌های بالینی ۱)
۱۲۶۶	۱۱	دکتر حسن جانقربانی	طراحی یک تجربه (کارآزمایی‌های بالینی ۲)
۱۲۸۶	۱۲	دکتر سیدمنصور رضوی	بررسی و کنترل همه‌گیری‌ها
۱۳۰۲	۱۳	دکتر محسن رضائی	بررسی تجمع‌های بیماری (Clusters)
۱۳۱۴	۱۴	دکتر شهرزاد نعمت‌الله دکتر کوروش فلاکویی نائین	مفاهیم و کاربردهای اپیدمیولوژی مدیریتی
۱۳۲۶	۱۵	دکتر سیدرضا مجدزاده، سحرناز نجات	اپیدمیولوژی اجتماعی

فصل نهم / اپیدمیولوژی و کنترل بیماری‌ها و حوادث و سوانح

۱۳۴۴	۱	دکتر حسین حاتمی	اصول، مبانی و کلیات اپیدمیولوژی و کنترل بیماری‌های عفونی
۱۴۱۲	۲	دکتر پریزاده، دکتر حاتمی	بیماری‌های عفونی قابل پیشگیری با واکسن
۱۴۶۰	۳	دکتر حسین حاتمی	اپیدمیولوژی و کنترل سل

۱۴۸۲	۴	دکتر حسین حاتمی	اپیدمیولوژی و کنترل هپاتیت‌های ویروسی شایع
۱۵۷۶	۵	دکتر حسین حاتمی	اپیدمیولوژی و کنترل هاری
۱۶۱۸	۶	دکتر حسین حاتمی، دکتر جواد حاج سید جواد	اپیدمیولوژی و کنترل کلا
۱۶۶۴	۷	دکتر حسین حاتمی	اپیدمیولوژی و کنترل جذام
۱۶۸۰	۸	دکتر حسین حاتمی	اپیدمیولوژی و کنترل تب مالت
۱۶۸۸	۹	دکتر حسین حاتمی	اپیدمیولوژی و کنترل مالاریا
۱۷۰۶	۱۰	دکتر حسین حاتمی	اپیدمیولوژی و کنترل ایدز
۱۷۳۶	۱۱	دکتر احمد رضا فرسار	اپیدمیولوژی و پاتوفیزیولوژی اسهال
۱۷۴۸	۱۲	دکتر کیوانفر، دکتر توتونچی	عفونت‌های حاد دستگاه تنفس کودکان
۱۷۷۲	۱۳	دکتر مردانی، دکتر ایلامی	بهداشت سفر
۱۷۸۸	۱۴	دکتر حسین حاتمی	نوپدید و بازپدید بیماری‌های عفونی
۱۸۱۲	۱۵	دکتر حسین حاتمی	بهداشت عمومی
۱۸۳۴	۱۶	دکتر حسین حاتمی	دفاع بیولوژیک و اهمیت آن در بهداشت عمومی
۱۸۷۲	۱۷	دکتر حسین حاتمی، دکتر ایرج موبدی	آنفلوآنزا و جهانگیری‌های آن
۱۹۱۲	۱۸	دکتر شیخ الاسلام، نغمه تشکری	مقدمه‌ای بر پزشکی جغرافیایی ایران
۱۹۵۲	۱۹	دکتر کتابیون جهانگیر	پیشگیری و کنترل کمبود و اختلالات مربوطه
۱۹۹۰	۲۰	دکتر ایاد بهادری منفرد، دکتر بهبه عینی	مسائل بهداشتی در سوانح و حوادث
۲۰۰۰	۲۱	دکتر صالحی وزیری، دکتر احسان مصطفوی، دکتر پوریای ولی، دکتر مهدی فضلعلی پور	اپیدمیولوژی سوانح ترافیکی در ایران
۲۰۳۲	۲۲	دکتر سعید دستگیری	پشه‌های آندس و برخی از بیماری‌های منتقله از طریق آن‌ها
۲۰۴۲	۲۳	دکتر ندا حاتمی، دکتر شمس وزیریان (ره)	اپیدمیولوژی و کنترل ناهنجاری‌های مادرزادی
۲۰۶۵			اپیدمیولوژی بیماری‌های مزمن